

ANTIKVARISK MEDVERKAN 2022

Malin Clarke

FALKENBERGS RÅDHUS

Fasadrenovering

Halland, Falkenbergs stad, Innerstaden 3:1

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2022:47

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2022

Antikvarisk medverkan 2022

Bild framsida: Falkenbergs rådhus från öster.

Foto: Malin Clarke.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Diariennr 2022-84.

Innehåll

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	4
INLEDNING	5
HISTORIK OCH BESKRIVNING	5
BAKGRUND TILL ÅTGÄRDER	5
UTFÖRDA ÅTGÄRDER	5

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Objekt:

Falkenbergs rådhus, Innerstaden 3:1, Falkenbergs kommun

Länsstyrelsens dnr:

670-2022, datum 2022-02-17

Kulturmiljö Hallands dnr:

2022-84

Kulturmiljö Hallands foton:

Film nr 2022-, foton tagna av Malin Clarke

Beställare:

Falkenbergs kommun, Fastighet- och projektavdelningen

Handlingar:

Antikvariska riktlinjer avseende arbete och material, Kulturmiljö Halland 2022-01-26

Entreprenör:

Nordiska ytskiktsbolaget.

Underentreprenörer tak och plåtdetaljer: Roofia

Antikvarisk medverkan:

Malin Clarke, Kulturmiljö Halland

Renoveringsperiod:

April-augusti 2022

Fältbesök:

Startmöte: 8/4. Platsbesök 29/4, 3/5, 8/6. Förbesiktning: 23/6, Slutbesiktning 29/6 & 9/8

Antikvariskt utlåtande:

Arbetena har utförts på ett kulturhistoriskt riktigt vis i enlighet med länsstyrelsens beslut och enligt de anvisningar som Kulturmiljö Halland lämnat såsom antikvarisk kontrollant.

INLEDNING

Under 2022 har Falkenbergs rådhus genomgått fasadenovering. Då byggnaden är skyddad som byggnadsminne enligt kulturmiljölagen kap 3 har tillstånd från länsstyrelsen krävts för åtgärderna. Tillstånd gavs 2022-02-17 enligt beslut länsstyrelsens dnr 670-2022.

Tillståndsbeslutet förutsätter medverkan av antikvarisk expert som ska följa och dokumentera arbetena. Som antikvarisk expert har fastighetsägaren utsett Malin Clarke, Kulturmiljö Halland.

HISTORIK OCH BESKRIVNING

Rådhusorget anlades 1760 och ett litet timrat rådhus i en våning uppfördes. Detta ersattes 1826 med det nuvarande rådhuset vars slutgiltiga ritningar gjordes av J W Gerss (1784-1844). Arkitekten gav byggnaden enkla och strama klassiska drag. Rådhuset uppfördes med tegel från Falkenbergs tegelbruk. Ursprungligen inrymde rådhuset förutom lokaler för rådhusrätten en större festsal samt stadens pedagogi, bostad för pedagogins rektor, spruthus, vågbod och arrestlokaler. Rådhuset om- och tillbyggdes 1913 efter ritningar av göteborgsarkitekten Ernst Torulf (1872-1936), bland annat tillkom trapphuset på byggnadens östra sida. Interiört har byggnaden förändrats vid flera tillfällen.

Exteriört har byggnaden under en period under 1900-talet haft grå fasad med blå fönster, men det ursprungliga utseendet med vitputsad fasad återställdes under 2000-talet. 2006 skyddades huset som byggnadsminne tillsammans med stadshuset, Rörbeckska huset och Rådhusorget.

Byggnaden är i två våningar med flackt valmat tegeltak. Arkitekturen är stramt klassicistisk med symmetrisk uppbyggnad. Fasaden består av vit spritputs med en låg bröstning. Bottenvåningen har sidohängda träfönster med tre rutor i var båge och den övre våningen har korspostfönster med spröjs i nedre bågen. Samtliga fönster är målade i en ockragul kulör. Mot Rådhusorget samt på den norra kortsidan sitter äldre dörrar som är ådringsmålade. Mot väster finns ett utskjutande trapphusparti med stora spröjsade fönster samt en nyare entrédörr. Utmärkande detaljer är den lilla tempelgaveln som sitter som dekoration över huvudentrén samt klockan på taket.

BAKGRUND TILL ÅTGÄRDER

Fasaden hade före renoveringen en del mindre skador i putsen. På något ställe syntes rostande järn. Fasaden var nedsmutsad och färgen hade börjat vittra bort. På vissa ställen hade bättringsmålning skett med andra färgtyper än den KC-färg som fanns på större delen av fasaden. Färgskiktet på fönster och dörrar flagade och hade även mattats ned betydligt. Kittet hade bitvis släppts och på ett par ställen förekom rötskador i bågar och karm.

UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Inför renoveringen rengjordes tegeltaket, vilket därefter behandlades med algmedel. Fasaden rengjordes och lös puts knackades ned. Putslagningar utfördes med NHL hydrauliskt kalkbruk. Handlingarna föreskrev kalkfärg till fasaderna, men då fasaderna sedan tidigare var målade med olika färgtyper rekommenderade entreprenören istället silikatfärg för ett hållbart resultat. Detta stämde av med medverkande antikvarie samt länsstyrelsen som godkände ändringen. Fixativ påfördes på vissa partier och därefter avfärgades fasaderna med KEIM Purkristallat i en bruten vit kulör, 9497 i KEIM:s färgpalett vilken bedömdes ligga nära den tidigare kulören i nyans. Sockeln avfärgades med samma färgtyp i en mörkt grå nyans, 9543.

Fönstren skrapades rena från löst sittande färg och slipades. Träslagningar utfördes på ett av fönstren mot Rådhusorget. Kittet kompletterades med nytt linoljekitt på de ställen där det släppts. Fönstren målades därefter med tre lager Engvall & Claessons linoljefärg i en ockrafärgad kulör, NCS S 5030-y30r.

Samtliga dörrar har skrapats och målats i ådring/lasyr likt tidigare utförande. Som bottenfärg har Engvall & Claessons linoljefärg i en ljus gul kulör, NCS S 1020-y20r, använts. Laseringen har gjorts med en guldockraliknande kulör, likt tidigare utförande. Dörrarna kommer att få ett skyddande ytskikt av lack enligt dekormålarens rekommendation, vilket inte var genomfört vid slutbesiktningen.

Plåt- och järndetaljer skrapades, slipades och målades med Alcro Komplet Grund- & täckfärg metall i en svart kulör.

Rådhuset före renovering. Putsen var i relativt gott skick men fasader och tak var nedsmutsade.

Entré mot söder. Vid sidan om entrén syns slitage i färgen.

På vissa ställen fanns sprickor i putsen. Här har ett rostande järn orsakat sprickbildning i sockeln.

Överst t.v: Färgen flagnade på fönster och fönsterbleck.

Överst t.h: Metallräckena vid trappan uppvisade rost och flagnande färg.

Nedan t.h: Detalj av den laserade entréporten. Även denna var i behov av ommålning.

Under arbetets gång gjordes flera kulörprover. De slutgiltiga kulörerna justerades något utifrån de gjorda proverna för att hamna närmre de tidigare nyanserna.

Under arbetets gång. Fasaden är avfärgad och målning av fönster pågår.

Entrédörren under pågående målning. Bottenfärgen är uppstruken inför den slutgiltiga lasyren.

Provmålade ytor samt ytor målade med avvikande färgtyper fick strykas med ytterligare ett lager färg. Efter ett par veckors torktid uppnåddes full täckning.

Rådhuset efter ommålning. Här syns fasaden mot Rådhusstorget

Fönstren har målats om med linoljefärg i en ockrakulör som är snarlik den tidigare kulören.

Närbild på den lagade och ommålade putsytan samt sockeln som avfärgats i en grå kulör.

Rådhuset efter renovering. Södra samt västra fasaden.

Detalj av dörren på trapphusdelens norra sida vilken ådringsmålades.

Trappräcke mot norr. Samtliga räcken har skrapats, slipats och målats med Alcro Komplet Grund- & täckfärg metall i en svart kulör.

Rapporter från Kulturmiljö Halland 2022

2022:1	Fortsättningen av den arkeologiska utredningen inom Norra Villmanstrand, Halland, Halmstad kn, Snöstorps sn 2021.
2022:2	Tre fornlämningar inom Trönninge 2:27. L2020:3647, L2020:3649, L2020:3653, Arkeologisk förundersökning.
2022:3	Skogskyrkogården i Falkenberg, kulturhistorisk inventering
2022:4	Alafors kvarnmiljö, antikvarisk utredning inför förbättrad fiskvandring
2022:5	T4 Hässleholm, Matsalen, antikvarisk förundersökning
2022:6	Arkeologisk utredning 2021 inför den nya Slottsmöllebron, Halmstad 9:14 och Halmstad 10:26 m fl
2022:7	Köinge kyrka, Utvändig renovering, antikvarisk medverkan
2022:8	Arkeologisk utredning inför solkraftspark i Harplinge. Harplinge sn, Arkeologisk utredning steg 1
2022:9	Övraby VA, Övraby socken, Halmstad 9:26, Arkeologisk utredning 2021
2022:10	Tidigmoderna odlingslager och bebyggelselämningar i kvarteret Grev Kristoffer, Halland, Halmstad, Fastigh. Grev Kristoffer 10 och 13, RAÄ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2020
2022:11	Skottorps slott, Renoveringsåtgärder 2020-21, Antikvarisk medverkan
2022:12	Eskilstorp, planutredning
2022:13	Tingshuset, Höken 3, Laholm. Antikvarisk förundersökning
2022:14	Varbergs kyrka, antikvarisk förundersökning
2022:15	Armékåren 14, antikvarisk förundersökning
2022:16	Morups kyrkogård, uppdatering av kulturhistorisk dokumentation och bevarandeplan
2022:17	Tönnersjö kyrka, renovering av golv m.m
2022:18	Arkeologisk förundersökning av L1997:7567, Landa socken, Sintorp 3:6
2022:19	Teater Storan, Svärdet 8, Antikvarisk medverkan
2022:20	Centralskolan, Tvååker. Antikvarisk förundersökning
2022:21	Från stenålder till vikingatid i Hunnestad. Halland, Hunnestads sn, Arkeologisk förundersökning av L2020:6458
2022:22	Hasslövs kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
2022:23	Våxtorps kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
2022:24	Fiberledning vid Norre Port, Halmstad 5:1, RAÄ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2022
2022:25	Fiberledning i Klostergatan, Halmstad 5:1, RAÄ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2022
2022:26	Gällareds kyrka, dränering, antikvarisk medverkan
2022:27	Elskåp vid Lilla Torg, Halmstad 5:1, RAÄ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2021
2022:28	Gunnarsjö kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
2022:29	Tröinge 2:21 och 3:107, Falkenberg, Vinbergs sn, Tröinge 2:21 och 3:107, Arkeologisk utredning 2022
2022:30	Slöinge kyrka, styrsystem, antikvarisk medverkan
2022:31	Under granarna i Älvasjö 1:3, Övraby sn, Halmstad kommun, Älvasjö 1:3, Arkeologisk utredning 2022
2022:32	Krukmakeriet, Lerkvarnen 22 Laholm, antikvarisk förundersökning
2022:33	Stråvalla kyrka, vård- och konserveringsåtgärder, antikvarisk medverkan
2022:34	Prästgården, Kyrkans hus, Sankt Nikolaus 17 Halmstad. Antikvarisk Konsekvensbeskrivning
2022:35	Trädgården 8 m.fl., Falkenberg. Kulturmiljöutredning
2022:36	Stråvalla kyrka, fasad, antikvarisk medverkan
2022:37	Värö kyrkogård, konservering av äldre gravvårdar, antikvarisk medverkan
2022:38	Stafsinge kyrkogård, Kulturhistorisk dokumentation och bevarandeplan
2022:39	Två provgropar i kvarteret Kräftan, Laholms stad, Kv. Kräftan, Arkeologisk förundersökning 1994
2022:40	Tyghuset 6, antikvarisk förundersökning och konsekvensanalys
2022:41	Knobesholm, vattenvårdsåtgärder
2022:42	Slättåkra – fyra fornlämningar i Suseåns dalgång Halland, Slättåkra socken, Arkeologisk undersökning 2020
2022:43	Från brons till järn en boplatz vid Laxbutiken. Skrea socken, Arkeologisk förundersökning 2021
2022:44	Skrea 6:45-2, Skrea socken, Skrea 6:45-2, Arkeologisk utredning 2022
2022:45	Elledning i Bastionsgatan, Halmstad 5:1, RAÄ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2021
2022:46	Kvarndalen i Ulvatorpsbäcken, underhållsåtgärder
2022:47	Falkenbergs rådhus, fasadrenovering

KULTURMILJÖ
HALLAND